

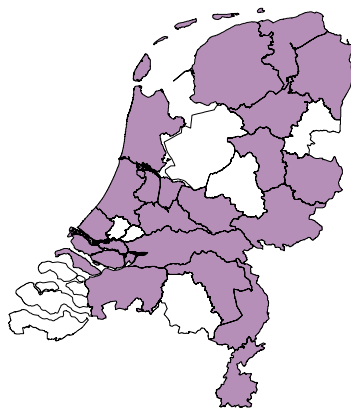
Tabel 2

Moeraswespenorchis *Epipactis palustris*

Lage tot middelhoge plant. Blad grijs-groen met vaak een golvende rand en lange spitse top. Jonge scheuten veelal paars aangelopen. Groeit (door vertakende wortelstok) vaak groepsgewijs. De plant draagt weinig bloemen die wit met roodpaars gekleurd zijn.

Foto: Floris Brekelmans/
Bureau Waardenburg

- soort niet aanwezig
- soort (recent) aanwezig

2

Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Groen: Werkzaamheden mogelijk. Oranje: Werkzaamheden mogelijk: ja, mits na overleg met ecooloog en eventuele mitigerende maatregelen. Rood: Werkzaamheden mogelijk: nee, tenzij toestemming van de ecooloog en mitigerende maatregelen worden genomen.

Bestendig beheer en onderhoud (vrijstelling, mits gebruik gedragscode)

Maaien	Zie gedragscode, aanvullend: Maaien vanaf augustus. Maaisel afvoeren.
Schonen	Zie gedragscode Schonen vanaf augustus. Geen plantmateriaal op groeiplaatsen laten liggen.
Baggeren	Zie gedragscode
Begrazen	Zie gedragscode De plant handhaaft zich in extensief beweid terrein.
Snoeien/dunnen	Zie gedragscode
Onderhoud waterkeringen	Zie gedragscode, aanvullend: Groeiplaatsen ontzien of desnoods plant met een ruime hoeveelheid grond uitgraven en zo snel mogelijk overzetten op een geschikte locatie, onder begeleiding van een deskundige.
Onderhoud verhardingen	Zie gedragscode

Ruimtelijke ontwikkelingen & inrichting (vrijstelling, mits gebruik gedragscode)

Vorbereiding van nieuwe werken	Zie gedragscode
Verwijderen bovengrond/ graafwerkzaamheden	Zie gedragscode, aanvullend: Groeiplaatsen ontzien of desnoods plant met een ruime hoeveelheid grond uitgraven en zo snel mogelijk overzetten op een geschikte locatie, onder begeleiding van een deskundige.
Sloop kunstwerken en gebouwen	-
Bouwactiviteiten	-
Afdammen/dempen/vergraven	-

Groeiplaats De moeraswespenorchis groeit op vochtige plaatsen op humushoudend, niet te voedselrijk, weinig of niet bemest substraat, doorgaans op zand of (lichte)klei, zelden op veen. De bodem is basenrijk, of staat onder invloed van kalkrijke kwel. De plant vestigt zich op plaatsen waar al wel een dunne humuslaag aanwezig is, maar waar de vegetatie nog min of meer een pionierkarakter heeft. Als de groeiplaats dichtgroeit met struweel kan de soort zich vaak nog lang handhaven. Moeraswespenorchis komt voor in kalkrijke duinvalleien en in kalkrijke schrale moerassige graslanden, in het rivierengebied ook op plekken waar kalkrijke klei gewonnen wordt. In voormalige kwelders komt de soort voor op plekken die reeds grotendeels ontzilt zijn, maar waar de basen uit het zeewater nog niet met het regenwater uitgespoeld zijn.

Vervolg: zie pagina 2

Vervolg

Moeraswespenorchis *Epipactis palustris*

Leefwijze door het jaar heen	Overblijvend (meerjarig). Bloeiperiode: juni-augustus. Bestuiving m.b.v. insecten en door zelfbestuiving. Zaad wordt in september-oktober door wind of water verspreid. De plant vormt tevens een lange, kruipende wortelstok met uitlopers. De moeraswespenorchis bloeit soms in het begin van de herfst voor de tweede keer. Bovengrondse delen sterven af in de winter.
Aanbevelingen	<ul style="list-style-type: none">- Optimalisatie hydrologie: niet te droog, maar ook niet te nat; tegengaan verzuring, indien van toepassing: invloed kalkrijk grondwater stimuleren; stikstof (met name ammonium) beperken.- Stimuleren van jonge successiestadia op geschikte plekken.- Vertragen van successie door maaibeheer.- Graven van nieuwe tichelkuilen (rivierengebied) op kalkrijke zavelbodems.
Belang Waterschapspopulaties	Ondergeschikt belang
Verspreiding binnen Nederland	In Nederland vrij zeldzaam. Plaatselijk algemener op Waddeneilanden, in de Noord-Hollandse duinen en het Deltagebied. Ontbreekt vrijwel in Brabant en Limburg, op de zeelei, in het laagveengebied en in hoogveengebieden. Zeldzaam in het Gelderse en Utrechtse rivierengebied. Groeit in Noordoost- en Oost-Nederland in schrale natte, kalkrijke moerassige graslanden (kalkmoerassen).
Rode lijst	Kwetsbaar
Beschermingsstatus	
Habitatrichtlijn	-
FF-wet	Tabel 2
Bronnen	Kreutz & Dekker, 2000. Weeda <i>et al.</i> , 2003. Websites: www.stowa.nl ; www.minlnv.nederlandsesoorten.nl ; www.soortenbank.nl